👩‍🏫 מהדורה למורה – אפשר לחשוב אחרת ולהישאר חברים

טור דעה · כיתה ט' · חברה ומעורבות · מסלול רגיל

💡 מבנה הדף: פתיחה ← טקסט בפסקאות מסומנות ← חלק א' איתור (רמה א') ← חלק ב' הסקה, השוואה ומונח (רמה ב') ← חלק ג' טיעון ועמדה (רמה ג') ← משימת כתיבה ← כרטיס יציאה.

חלק א' – איתור מידע

1. היכן התנהל הוויכוח בשלבים השונים, לפי פסקה א'? ציינו שלושה מקומות. · בשיעור חינוך, בהפסקה, בקבוצת ההודעות של הכיתה.

2. מה גילה הכותב על הנימוק של יונתן (פסקה ג')? · אחיו הקטן חולה הרבה, והחופש הוא הזמן היחיד שבו כל המשפחה נוסעת יחד.

3. מנו שניים מ"כללי המחלוקת" שמציע הכותב (פסקה ו'). · שניים מאלה: לתקוף רעיונות ולא אנשים; לחזור במילים שלך על מה שהשני אמר; לא לנהל ויכוח רציני בקבוצה; מותר להישאר בלי הסכמה.

חלק ב' – הסקה, השוואה ומונח

4. (הסקה) מה אפשר להסיק מן המשפט "בסוף כבר לא זכרתי למה בכלל חשבתי שצריך לקצר את החופש. זכרתי רק שאני חייב לנצח"? · שהוויכוח הפך ממאבק על רעיון למאבק על כבוד ויוקרה; הכעס והרצון לנצח השתלטו על המחשבה.

5. (השוואה) השוו בין ויכוח בקבוצת ההודעות לבין שיחה פרטית פנים מול פנים, לפי פסקה ה'. · בקבוצה – אין פנים וטון, מתפרשים לא נכון, יש קהל ולכן קשה להודות בטעות; פנים מול פנים – רואים רגשות, שומעים טון, אין קהל וקל יותר להתפשר.

6. (מונח) הסבירו את המשפט "דעה היא לא אדם" (פסקה ד'), והביאו שתי דוגמאות מן הטור: אחת לביקורת על דעה ואחת לתקיפת אדם. · אפשר לחלוק על רעיון בלי לפגוע באדם. ביקורת על דעה: "העמדה שלך לא משכנעת אותי"; תקיפת אדם: "אתה תמיד כזה", "תמיד חושב שהוא יודע הכול".

חלק ג' – טיעון ועמדה

7. יש הטוענים שעדיף להימנע מוויכוחים עם חברים כדי לשמור על החברות, ויש הטוענים שוויכוחים דווקא מחזקים חברות. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו, והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הטור או מניסיונכם. · תשובה פתוחה: עמדה + נימוק + ראיה ("ויכוחים מחדדים את המחשבה", שבוע השתיקה, הסוף – מתווכחים וצוחקים).

משימת כתיבה – מה בודקים

8. בחרו נושא שחלקו עליו בכיתה (למשל תלבושת אחידה). כתבו את העמדה שלכם בשלוש שורות, ואחר כך הציגו בהגינות, בשלוש שורות, את העמדה ההפוכה – כמו בתרגיל של המחנכת. · שתי עמדות מוצגות בהגינות, נימוק לכל אחת, ללא פגיעה אישית, לשון מכבדת.

📋 מחוון לתשובה הפתוחה (חלק ג')

4 – מצוין · עמדה ברורה בפתיחה; שני נימוקים הגיוניים; הוכחה או דוגמה מדויקת מן הטקסט (עם ציון פסקה); סיכום; לשון תקינה ומכבדת.

3 – טוב · עמדה ברורה; נימוק אחד מפותח היטב; דוגמה מן הטקסט או מן הניסיון; מבנה מסודר.

2 – חלקי · עמדה קיימת אך לא חדה; נימוק כללי; אין דוגמה או שהדוגמה אינה קשורה.

1 – בהתחלה · חוזר על הטקסט בלי עמדה, או עמדה בלי נימוק.

✏️ דף עבודה – 🤝 אפשר לחשוב אחרת ולהישאר חברים

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

טור דעה · כיתה ט' · מסלול רגיל

💡 ויכוח בהפסקה, הודעה חריפה בקבוצה, ופתאום חברים טובים לא מדברים. בטור הדעה שלפניכם כותב תלמיד ט' על חברות שכמעט נשברה בגלל מחלוקת – ועל מה שלמד ממנה.

טור דעה

🤝 אפשר לחשוב אחרת ולהישאר חברים

הוויכוח שהתחיל משאלה תמימה

א הכול התחיל בשיעור חינוך. המחנכת שאלה אם כדאי לקצר את החופש הגדול כדי להוסיף ימי לימוד בשנה. אני הצבעתי בעד, ויונתן, החבר הכי טוב שלי מאז הגן, הצביע נגד. עד כאן הכול רגיל. אבל בהפסקה הוויכוח המשיך, בערב עבר לקבוצת ההודעות של הכיתה, ותוך שעה כבר לא התווכחנו על החופש. התווכחנו על מי צודק, על מי "תמיד חושב שהוא יודע הכול", ועל מי "לא מקשיב אף פעם".

שבוע של שתיקה

ב במשך שבוע לא דיברנו. ישבנו באותה כיתה, הלכנו באותו מסדרון, ועשינו כאילו השני שקוף. החברים המשותפים התחילו לבחור צד, וגיליתי שמשהו מוזר קורה: ככל שעבר הזמן, הנושא עצמו נעשה פחות חשוב, והכעס נעשה גדול יותר. בסוף כבר לא זכרתי למה בכלל חשבתי שצריך לקצר את החופש. זכרתי רק שאני חייב לנצח.

מה למדתי מהמחנכת

ג בסוף אותו שבוע המחנכת ביקשה משנינו להישאר אחרי השיעור. היא לא שאלה מי צודק. היא ביקשה מכל אחד מאיתנו להסביר את העמדה של השני – בלי לבקר, רק להסביר. זה היה קשה במיוחד. כשיונתן הסביר את העמדה שלי, הוא עשה את זה טוב יותר ממני. וכשאני הסברתי את שלו, הבנתי פתאום שיש לו נימוק אמיתי: אח שלו הקטן חולה הרבה, והחופש הוא הזמן היחיד שבו כל המשפחה נוסעת יחד.

דעה היא לא אדם

ד מאז אני חושב שהטעות שלנו לא הייתה הוויכוח. ויכוחים הם דבר טוב: הם מחדדים את המחשבה, מלמדים אותנו לנמק ומראים לנו דברים שלא ראינו. הטעות הייתה שהפסקנו להתווכח על רעיון, והתחלנו להתווכח על אדם. כשאני אומר "העמדה שלך לא משכנעת אותי" – אני מזמין שיחה. כשאני אומר "אתה תמיד כזה" – אני סוגר אותה.

למה המסך מחמיר

ה יש עוד דבר שלמדתי: מסך הוא מקום גרוע לוויכוחים. כשכתבנו בקבוצה, לא ראינו את הפנים זה של זה. לא ראיתי שיונתן נפגע, והוא לא שמע שהטון שלי היה בצחוק. וחוץ מזה, היו שם שלושים צופים. מול קהל, אף אחד לא רוצה להודות שאולי טעה. בשיחה פרטית, פנים מול פנים, זה הרבה יותר קל.

ההצעה שלי לכיתה

ו אני מציע שבכל כיתה יהיו "כללי מחלוקת", כמו שיש כללי בטיחות: לתקוף רעיונות, לא אנשים; לפני שעונים – לחזור במילים שלך על מה שהשני אמר; לא לנהל ויכוח רציני בקבוצה הכיתתית; ולזכור שמותר להישאר בלי הסכמה. לא כל ויכוח צריך להיגמר במנצח ובמפסיד. חלק מהוויכוחים הטובים ביותר נגמרים במשפט "אוקיי, אני מבין למה אתה חושב ככה."

ומה עם החופש?

ואם תשאלו – עד היום אני חושב שהחופש הגדול ארוך מדי. ויונתן עדיין חושב שהוא קצר מדי. אנחנו מתווכחים על זה לפעמים, בדרך הביתה, וצוחקים. כי למדנו שחבר טוב הוא לא מי שתמיד מסכים איתך. חבר טוב הוא מי שאפשר לא להסכים איתו – ולהישאר. ז

📚 **מילים חשובות: מחלוקת** – מצב שבו אנשים חושבים אחרת זה מזה · **תמימה** – פשוטה, בלי כוונה רעה · **לבחור צד** – להחליט לתמוך באחד מהשניים · **לנמק** – להסביר למה · **לחדד** – לעשות חד וברור יותר · **עמדה** – מה שאדם חושב על נושא · **טון** – הדרך שבה אומרים משהו (כועס, צוחק...)

חלק א': איתור מידע (רמה א')

1. היכן התנהל הוויכוח בשלבים השונים, לפי פסקה א'? ציינו שלושה מקומות.

2. מה גילה הכותב על הנימוק של יונתן (פסקה ג')?

3. מנו שניים מ"כללי המחלוקת" שמציע הכותב (פסקה ו').

חלק ב': הסקה, השוואה והבנת מונח (רמה ב')

4. מה אפשר להסיק מן המשפט "בסוף כבר לא זכרתי למה בכלל חשבתי שצריך לקצר את החופש. זכרתי רק שאני חייב לנצח"? (הסקה)

5. השוו בין ויכוח בקבוצת ההודעות לבין שיחה פרטית פנים מול פנים, לפי פסקה ה'. (השוואה)

6. הסבירו את המשפט "דעה היא לא אדם" (פסקה ד'), והביאו שתי דוגמאות מן הטור: אחת לביקורת על דעה ואחת לתקיפת אדם. (מונח)

חלק ג': טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

7. יש הטוענים שעדיף להימנע מוויכוחים עם חברים כדי לשמור על החברות, ויש הטוענים שוויכוחים דווקא מחזקים חברות. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו, והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הטור או מניסיונכם.

💡 (תזכורת לכתיבת תשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה)

☐ כתבתי עמדה ברורה ☐ הוספתי נימוק הגיוני ☐ הבאתי הוכחה או דוגמה

משימת כתיבה

8. בחרו נושא שחלקו עליו בכיתה (למשל תלבושת אחידה). כתבו את העמדה שלכם בשלוש שורות, ואחר כך הציגו בהגינות, בשלוש שורות, את העמדה ההפוכה – כמו בתרגיל של המחנכת.

🎟️ כרטיס יציאה

1. משפט אחד מן הטקסט שאני זוכר/ת: _____

2. שאלה שעדיין יש לי: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟